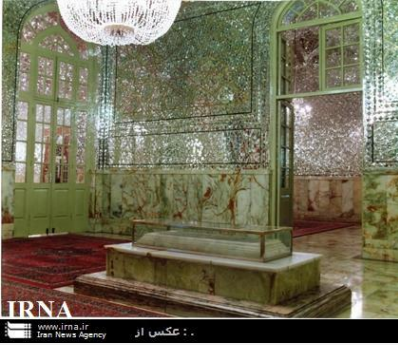

شیخ بهای از جیل عامل تا مشهدالرضا

شیخ بهایی از مشاهیر مدفون در حرم مطهر امام رضا(ع) است که میراث بجا مانده، کتابخانه شخصی وی و همچنین دانش او در معماری بخشی از این حرم قدسی است.

شیخ بهایی از مشاهیر مدفون در حرم مطهر امام رضا(ع) است که میراث بجا مانده، کتابخانه شخصی وی و همچنین دانش او در معماری بخشی از این حرم قدسی است. او در جنوب غربی صحن آزادی حرم مطهر امام رضا(ع) پس از گذر از چند پله راهرویی نمایان می شود که به اتاقی شیشه ای و سراسر آینه متصل است. در میان اتاق مقبره عالم بزرگ شیخ بهایی خودنمایی می کند که نامش بر روی سنگ حک شده است.

این اتاق زیبا و شیشه ای به رواق شیخ بهایی معروف است که سه سوی آن کتیبه ای به طول 30 و عرض 40 سانتیمتر با خط ثلث به چشم می خورد که گویای آثار دانشمند بزرگ شیعی است.

این رواق روزانه پذیرای صدها زائر است. آنان که برای پابوسی حرم قدسی به این مکان قدم می گذارند و شگفت زده از زیبایی معماری این رواق و عظمت نام صاحب آن فاتحه ای برای آرامش روحش قرائت می کنند.

بهاء الدین محمد فرزند شیخ حسین بن عبدالصمد ملقب به شیخ بهایی در 26 ذی الحجه سال 953 هجری قمری در 39#' جیل عامل' لبنان که یکی از مراکز معروف مکتب شیعه به شمار رفته و به استحکام پایه های این مکتب در ایران کمک بسیار کرده است متولد شد.

وی 13 سال داشت که به همراه پدرش برای رهایی از جور سلاطین عثمانی به ایران مهاجرت کرد و در قزوین چشم به جهان گشود. حضور بهاء الدین جوان در ایران و بهره مندی وی از مکتب دانشمندان بزرگ اسلامی از او فرهیخته و دانشمندی بزرگ در علوم مختلف از جمله سیاست، حدیث، ریاضیات، اخلاق، نجوم، عرفان، فقه، مهندسی، هنر و فیزیک ساخت و 95 کتاب در زمینه آن علوم تالیف کرد.

بخشی از شهرت بهاء الدین معطوف به آثار وی در ادبیات و ذوق او در سرودن شعر و نگارش داستانها و مطالب آموزنده بود بطوری که آثارش در این خصوص به زبانهای مختلف ترجمه شده است.

بهاءالدین در معماری نیز تبحر ویژه ای داشت بطوری که منارجنبان، طرح مهندسی تقسیم آب زاینده رود برای هفت ناحیه، کاریز نجف آباد، حمامی که با یک شمع گرم می شود، طراحی صحن و سرای حرم حضرت امام رضا(ع) به صورت شش ضلعی از یادگارهای بجا مانده از این دانشمند بزرگ هستند.

شهرت بهاءالدین از مرزهای ایران فراتر رفت و شخصیت علمی، اخلاقی و ادبی او باعث شد که در سن 43 سالگی به 39#' شیخ الاسلام' ملقب شود و در پی انتقال پایتخت صفوی از قزوین به اصفهان از 53 سالگی تا پایان عمر منصب شیخ الاسلامی دربار شاه عباس اول عهده دار باشد.

شیخ بهایی علاقه زیادی به سفر داشت و 30 سال از عمر خود را در سفر به نقاط مختلف ایران و کشورهای اسلامی گذراند. علاقه و ارادت ویژه او به امام رضا(ع) باعث شد که در یکی از سفرهای خود مسیر اصفهان تا مشهد را پیاده طی کند.

این زائر پیاده امام رضا(ع) 77 سال زندگی کرد و به سبب خدماتش در علوم مختلف و ترویج مکتب تشیع برای همیشه ماندگار ماند. وی وصیت کرد که پیکرش را در بارگاه منور رضوی دفن کنند و به همین علت امروز آرامگاه ابدی وی در جوار حرم ثامن الحجج علی ابن موسی الرضا(ع) است.

وی وصیت کرد کتابخانه شخصی اش به حرم امام رضا(ع) هدیه شود و این میراث گرانقدر امروز در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی نگهداری می شود.

رئیس اداره مخطوطات سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی در این باره به خبرنگار ایرنا گفت: شیخ بهایی بیش از 90 کتاب و رساله در سیاست، فقه و حدیث، ریاضی، اخلاق، نجوم، عرفان و تصوف، فقه، مهندسی و هنر و فیزیک به رشته تحریر درآورده و اشعار بسیاری نیز به زبان'های عربی و فارسی از او به یادگار مانده است.

حجت الاسلام محمدحسن نوری نیا افزود: بیشتر این آثار که برخی را خود شیخ بهایی شرح و تصحیح کرده در کتابخانه شخصی اش نگهداری می شده که وی شخصا به حرم مطهر رضوی هدیه کرد و وقفنامه وی نیز موجود است.

وی بیان کرد: این مجموعه وقفی شامل چهار هزار نسخه خطی و چاپ سنگی است که بیشتر آنها در زمان حیات شیخ بهایی نوشته شده و وقفنامه آن به دستخط، مهر و امضای شیخ می باشد.

او با اشاره به یکی از کتب خطی شیخ بهایی در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی گفت: از جمله نسخه'های نفیس آثار شیخ بهایی کتابی با عنوان 39#' اربعین حدیث' معروف به 39#' اربعین' است که به زبان

عربی در تاریخ 1010 شمسی کتابت و در سال 1309 شمسی وقف شده است. وی افزود: هرچند عالمان شیعی بسیاری به تالیف اربعین پرداختند اما این اثر که آن را به نام 'چهل حدیث' می شناسند از بهترین و معروف'ترین اربعینها است. او به نسخه ارزشمند دیگری از آثار این دانشمند نامدار عصر صفوی اشاره و بیان کرد: این اثر با عنوان 'منتخب تاویلات' در باب تفسیر قرآن کریم است که در سال 1014 شمسی کتابت و در 1067 توسط ابن خاتون عاملی وقف شده است. حجت الاسلام نوری نیا 'مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین و اثنی عشریات خمس' را از آثار معروف شیخ بهایی موجود در این کتابخانه برشمرد. رئیس اداره مخطوطات سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی گفت: شیخ بهایی از واقفان عمده آستان قدس رضوی است که وقفیات وی به تألیفاتش محدود نمی'شود. وی افزود: از جمله آثاری که به دستخط وی وقف شده قرآنهای منسوب به دستخط امام علی، امام حسن، امام حسین و امام سجاد(ع) به خط کوفی و بر روی پوست آهو است که از طرف شاه عباس صفوی وقف شده و وقفنامه آن تماما به دستخط شیخ بهایی است و هر کدام از این قرآنها جزو شاهکارهای هنر اسلامی قرون اولیه به شمار می'روند. سوم اردیبهشت ماه در سالنامه جمهوری اسلامی ایران به نام روز بزرگداشت شیخ بهایی نامگذاری شده است.